

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Acésta fóia ese câte 2 cóle pe luna si costa 3 florini val. austr., pentru cei ce nu sunt membrii asociatiunei.

Pentru strainatate 9 franci (lei noi) cu porto postei.

Abonamentulu se face numai pe câte 1 anu intregu.

Se abonédia la Comitétulu Asociatiunei in Sibiu, séu prin posta séu prin domnii colectori.

Sumariu: Discursuri pedagogice ale domnului Dimitrie Al. Sturdz'a. — Portulu nationale la poporulu nostru romanu. (Urmare din Nr. 10 si fine). — Academi'a romana. — Propunerea si proiectulu dlui Vas. Al. Urechia. — Diagnosele Cryptogameloru vasculare. — Procese verbale ale comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatura romana si cultur'a poporului romanu, luate in siedinti'a dela 9 Maiu si 1 Iunie n. 1888. — Program'a exameneloru dela scól'a de fete. — Bibliografia mai noua. — Premiu pentru celu mai frumosu costumu nationalu romanescu din Transilvani'a. — Prospectu la Istori'a Transilvaniei pe 200 de ani. — Post'a Redactiunei.

Discursuri pedagogice ale domnului Dimitrie Al. Sturdz'a.

Sub acestu titlu ne cadiuse in màna o publicatiune de 128 pagine a Revistei „Tiar'a noua“ din Bucuresci dela 1887. Treidieci si cinci de discursuri pedagogice, esite nu din pén'a vre-unui pedagogu sau profesor, a càrui vocatiune 'lu obliga fresce cá se'si védia din totu sufletulu si din totu cugetulu de implinirea datorie sale, ci esite din pén'a si din graiulu viu alu unui ministru de culte si de instructiune publica, càruia precum ni se pare, grija pentru cultur'a sciantifica si cu atátu mai virtosu pentru cea morala i s'a prefacutu in a dou'a natura.

Ilustrulu barbatu de statu D. A. Sturdz'a, descendentu din famili'a de Domnitori ai Moldovei, abia 'si terminase cu succesulu celu mai frumosu studiile sale superiori la un'a din universitatile cele mai renumite, pre càndu nou alesulu Domnu Alexandru Ioanu Cusa 'lu si numise in Ianuaru 1859 ministru alu culteloru si alu instructiunei publice pentru Moldov'a. Pentru atunci inse in miedjulu svèrcolirei politice din ambele tieri pàna la unirea definitiva si chiar dupa aceea càtiv'a ani, functiunea in ministeriu erá cu totul efemera, nestabila. In cursulu aniloru dn. D. A. Sturdz'a, a functionatu dupa impregiurari si in alte resorturi, càndu cá ministru de finantie càndu la externe si preste totu cu rezultate atátu mai frumoase pentru patri'a sa, cu càtu pre langa curagiulu seu innascutu lucrá totdeun'a cu ministrulu presiedinte Ioanu Brateanu, in armoni'a pismuata de multi. Se pare inse cà din tóte resorturile si inaltele functiuni de statu, alu instructiunei publice este acela, pe care d-lu Sturdz'a 'lu cultivase totdeun'a cu cea mai mare predilectiune.

Noi la timpulu seu amu datu ocaziune si lectoriloru nostri de a cunoşce proiectele de lege, prin a càroru votare din partea camereloru d-nulu Sturdz'a erá prea convinsu cà se voru introduce reformele cele mai salu-

tarie in toti ramii instructiunii publice din statulu Romaniei. Intre alte impregiurari te-ai fi pututu remasi, cà acelea proiecte, modificate numai in unele parti voru fi votate fara lupte mai seriose. Ministrulu inse dedese cu màn'a si in cuibu de vespi, taiase si in carne viia pe acolo, pre unde lenea si egoismulu ținea progresulu in locu, sau incai 'lu falsificase si demoralisase asia, in càtu elu se prefacuse in regresu, care ducea pe clin'a perirei. Este prea adevratu, cà d-lu Sturdz'a in afaceri scolastice nu scie de nici-o gluma, este severu cà ori-ce comandantu dela regimente de linia; se insiela inse reu ori-cine crede, cà scótele si preste totu instructiunea publica si educatiunea in adeveru morala voru face la natiunea romana progresse reali, si sigure fara legi severe si fara inspectiune cu o suta de ochi*).

Proiectele d-lui Sturdz'a au intimpinatu resistentia inversiunata, ele inse totu au folositu fórte multu, cà au demascatu lenea, au deschisu ochii la multe mií de familii, s'au si mai datu ocaziune de a curati din stupu unu numeru óre-care de trãntori; éra acuma, dupace d-nulu Sturdz'a nu mai e ministru, ómenii incepu se'si revóce in memoria doctrinele densului si se medietie cu atátu mai seriusu asupr'a loru, cu càtu anume parintiloru li se presenta mai fiorosu abissulu càtra care a plecatu o parte a societatii moderne si care duce pe poltroni desfrenati la mií de sinucideri, pe alti fantasti la duelluri, adeca la omoruri regulamentate, pe mai multi in casele de nebuni; cu multe mií se implu temnie, galere si saline, in càtu nici nu'i mai incapu niceiri; o parte mare din ei ruinati cu totul prin desfrenari infame, ajungu in spitale si de acolo in morminte.

Cu ocaziunea unei solemnitati din 1885 d-nulu Sturdz'a disese: „Se nu uitamu, cà tari'a regatului romanu stà in unirea tuturor cetatieniloru lui intr'unu

*) Vedi „Transilvani'a“ din anulu 1886 Nrii. 11, 12, 13, 14, 17—18, 19, 20, lectura de adevrata valóre pentru cultur'a nationala dreptu intielésa.

singuru gându si într'o singura cugetare; aceea de a'lu consolidá si de 'lu intari prin respectulu ce lume acivilisata va avea de cultur'a nóstra morala si intelectuala (Mon. ofic. din 1885 pag. 2451).

Acelu adeveru ar trebui se si'lu insemne prea bine nu numai locuitorii Romaniei, ci si noi toti, fia-care pentru patri'a sa. In véculu acesta póte se fia cinev'a mare vitézu si duelantu, bunu calaretu si venatoriu, daca inse este ignorantu si reu crescutu, adeca barbaru, lumea cea in adeveru civilisata nu'lu crestédia intru nimicu, sau flu tractédia celu multu cá pre unu fanfaronu.

Tóte cele 35 de discursuri ale d-lui Sturdz'a din anii activitatii sale cá ministru alu instructiunei publice au simburé si meduva sanetósa. Fiindu aci examenele dela finea anului scolasticu, se vedemu care este opiniunea d-lui Sturdz'a despre premiile scolastice, care inca totu se mai impartu la multe institute, daca nu si de cátra auctoritatile respective, in fórte multe casuri de cátra parinti si consàngeni. Deci éta ce aflamu disu asupr'a acestei cestiuni de d-lu Sturdz'a asia dupa cum aflamu in susu citat'a colectiune. Red. „Trans“.

Dela 2 Februarie 1885 de cându d-lu D. A. Sturdz'a a trecut la ministerulu scóloru si alu bisericeii, a ținutu o suma de cuvéntari cu ocasiunea impartirii de premii la deosebite scóle din tiara, a sfintirii de biserici, a inaugurarei de localuri de scóle, ori de drumuri de feru, cuvéntari in care D-sa a preseratu necontentitu cele mai de capitenie principii ale pedagogiei, din respândirea caror'a pare se'si fi facutu o datorie sfánta. Acésta este cauza cá adunându aici la unu locu mai multe cuvéntari ce nu suntu tóte scolare, le-amu numitu totusi pedagogice.

„La numirea acésta, precumu si la republicarea discursurilor acestor'a bisericesci si de scóle ne-a indemnatu mai alesu faptulu, cá d-lu Sturdz'a este celu dintâiu, care dela inaltimea positiunei sale a agítatu statornicu in tiara, multu párasit'a cestiune a educatiei morale si nationale. In fia-care din cuvéntarile ce vomu aduce mai la vale se oglindesce indemnulu la indeplinirea datoriei, respectarea muncii oneste, iubirea ordinei, ținerea disciplinei, sfatuirea la iubirea adeverului, a cártiei, a punctualitatiei, iubirea de tiara, si alte atâtea daruri ce alcatuescu virtutile omului de omenie, si a cetatiénului in inim'a càruia e neclintitu sentimentulu onórei si dragostea calda a patriei.

Eata acele vorbiri:

Red. Tiara n.

In diu'a de 29 Iunie 1885, cu ocasi'a distribuirei premiilor la elevii scóloru secundare si primare din Bucurési, in sal'a Senatului, d-lu D. A. Sturdz'a raspunde la discursulu d-lui Delegatu Sîaicariu, membru alu consiliului permanentu alu instructiei, urmatóarele:

„Domnule delegatu*).

In fia-care anu o serbare comuna intrunescu pe copii si pe parinti, pe scolari si pe invetiatori, pe corpulu profesoriloru si pe guvernulu.

Acésta serbare nu este o festivitáte esterióra, o reprezentatiune teatrala, unde dâmu alimentu vanitatiei omenesci, atátu de periculósa mai alesu pentru tinerime, fiindu-cá ea e mama a doua vicii: a neadeverului si a invidiei.

Distributiunea premiilor din contra are unu altu scopu: acela de a aratá in modu pipaitu si celoru ce suntu in scóla si celoru cari nu apartinu ei, unitatea intregului invetiamentu in ideea comuna care'lu strabate.

Ea este legamentulu dintre scóla si parinti, carii vedu cum copiii loru in esamene se intarescu in fia-care anu mai multu, in a espune in modu cuviinciosu, dina-intea unui publicu mai numerosu, cu sigurantia si modestie, ceea-ce in adeveru sciu.

Premiile ce se dau scolariloru la acésta ocaziune nu suntu semne de recunoscintia, pentru-cá ei au invetiatu si s'au purtatu bine in cursulu anului. Silinti'a la invetiatura, obiceiulu unei purtari bune suntu datorii naturale ale copiiloru. Pentru-cá ei le indeplinescu, nu li se datoresce nimicu nici de parinti, nici de profesorii loru, nici de Statu. Premiile ce au sè se imparta astadi nu suntu alt'a decátu semne de iubire ale scólei cátre elevi, semne cari se aduca aminte tuturoru, si celoru ce le primescu si celoru ce le dau, cá numai prin scóla ne putemu prepará pentru menirea nóstra cá ómeni si cá cetatieni.

Aceste premii trebuie se amintésca totdeun'a scolariloru, profesoriloru si parintiloru adagiulu strabuniloru nostrii *non scholae sed vitae discimus* — invetiamu nu pentru a fi laudati, ci pentru a deveni ómeni cátu se póte mai perfecti si cátu se póte mai apti a traí si a lucrá bine in lume.

De aceea si cu totii trebuie se consideramu scól'a cá unu templu sacru, de care nimicu reu se nu se atinga si in care copiii nostri, din fraged'a loru vèrsta si pâna in anii maturitatiei, se nu vada, se nu invetie, decátu ceea-ce e bunu si de folosu sufletului si trupului.

Inchipiurea cá in scóla trebuie sè se invetie, cum dicemu obiceiuitu, numai carte, este eronata, cáci: cartea multa neasiediata pe fundamentu moralu nu are valóre.

Pe lângá invetiatura si prin invetiatura scól'a este totodata locul unde ne exercitamu si ne intarimu in virtuti, pentru-cá se nu ne mai lasamu de densele cându intramu in viatia cu tóte valurile ei protivnice si ade-mentitóre.

Nimicu de ceea-ce se petrece in scóla nu trebuie deci se ne fia indiferent. Celu mai micu lucru are important'a sa. Fia-care din noi scimu, cum o deprindere rea din copilarie, urmarita in junetie, trage dupa sine consecintie si rezultate deplorable si daunatóre vietiei particulare cá si celei publice.

Credu cá din acestu punctu de vedere e bine pentru toti, cá într'unu momentu atátu de solemnu se ne reamintimu trei cerintie absolute ce suntemu in dreptu a face scólei, si fara de care o cultura adeverata e imposibila si unu invetiamentu seriosu nu póte sè se in-temeiedie.

*) Vedi „Monit. Ofic.“ Nr. 71, din 2 Iulie 1885.

Ordo est anima rerum, diceau Romanii. Acésta sentintia ar' putea se fia inscrista pe fia-care edificiu scolaru. Ordinea e întâi'a cerintia ce se adreséza profesoriloru cá si scolariloru, întâiulu esercitiu spre practicare virtutiei.

Fára de ordine se perde unu timpu preciosu, care nu se mai întórce inapoi. In anii scólei acésta e de o însemnătate capitala, càci atunci omulu se gasesce intr'o desvoltare continua fisica, intelectuala si morala, in care sariturile si omisiunile producu lacune, ce nu se mai potu umplea nici-odata.

Ordinea inse trebuie se mérga dela lucrurile materiale cele mai mici pâna la cerintiele morale cele mai inalte. Din ordine nasce obiceiulu celoru bune. Ea este o picatura de plóie, care róde piatra cea mai tare. Prin obiceiulu ordinei damu eleviloru nóstri putintia cá cu incetulu se isbutésc a se stapani pe sine, cá trupulu se se supuna spiritului, poftete cerintieloru si legiloru morale.

Ordinea incepe cu trupulu. Curatieni'a trupului si a vestminteloru inlaturéda multe infirmitati si debilitati, cari aducu o pedica reala pentru a propasi invetiamentulu.

Intrarea si esirea punctuale a tutoloru in si din clasa ne invatia a nu repune mâne ceea-ce trebuie facutu astadi, a face cá tóte actiunile nóstre se fia totdeún'a depline, ér' nu ciuntite, a né respectá mutualminte órele de munca. Unu scolaru neregulatu perturbéza pe toti cei-lalti, càci distrage atentiunea loru dela datorie.

Ear atentiunea prin care esercitamu puterea vointiei nóstre nu produce numai unu efectu asupra invetiamentului, ci este si unu esercitiu salutaru pentru intarirea caracterului.

Cându ordinea intra in obiceiurile de tóte dilele, ascultarea datorita regulamenteloru scolare si profesorului devine usióra, càci scolarulu simte cá ea este o necesitate absoluta pentru dènsulu insusi. Ear unde domnesce ordinea, domnesce si activitatea cu tendinti'a ei spre cele bune. Unde esista acésta activitate, de acolo de siguru a fugitu lenea cu tóte deprinderile ei cele rele, cu tóte consecintiele ei vatamatóre caracterului omenescu.

Cu unu cuvèntu ordinea este alf'a si omeg'a a unei scoli, care trebuie se dea róde bune, se formédie generatiuni patrunse de ideea binelui, otielite in virtute. Si numai asemenea generatiuni suntu in stare a lucrá cu sporu si cu priintia pentru patrie.

A infrànge ordinea scolaru e dar unu mare pecatu, atâtu pentru elevi, câtu si pentru profesori. Invetiatorii mai alesu trebuie aci, cá si in modulu loru de a traí, se cugete cá ei trebuie se fia dinaintea eleviloru exemplulu viu a totu ce este bunu, càci atunci si disciplin'a scolaru se rédiema pe unica ei basa solida, pe respectu si pe iubire. Nici odata ei nu potu face prea multu in acésta privintia.

Parintii si profesorii trebuie se evite in modu absolutu ori-ce preteste prin cari s'ar produce o nerespectare a ordinei scolare. Asemenea preteste sgudue educatiunea si autoritatea scólei in basele ei cele mai

intime, càci clatina a dóua cerintia capitala ce se adreséda scólei, cultulu adevéru.

Amu nevoie se espunu dinaintea D-vóstra de ce iubirea adevéru si faptuirea lui suntu nedespartite de scóla? La ce tinde tóta stiinti'a omenéscu, de nu la cautarea si aflarea adevéru? Dacu acésta nu devine o deprindere, o a doua natura, cumu vomu putea pasi in investigatiunile nóstre cu sigurantia; càci obiceiulu minciunei usioru se transpórta pe totu câmpulu activitatiei omenesci si ajunge a domina astfelu pe omu, in câtu elu singuru crede cá minciun'a e adevéru.

Ací mai multu decâtu ori undé se póte pipái legatur'a intima care esista intre invetiatur'a si purtareu morala. Unde esista minciun'a se introduce unu elementu eronatu in calcule si investigatiuni, spíritulu devine sicutu si elu cáuta solutiuni nenaturale, nelogice, fiind-cá din capulu locului este abatutu dela adevéru, dela realitate.

Si in acésta sfera de actiune nu trebuie se nesócotimú nimicu. Celu mai micu neadeveru 'si are urmari necalculabile. Adevéru eternu 'si resbuna cumplitu in contr'a omului care 'i întórce spatele, fia chiar in gluma.

Unu copilu din lene nu vine la scóla; mai bine este se'si spue gresiala decâtu se gaséscu unu pretestu pe care consciinti'a lui proprie 'lu condamna. Dar dacu acésta este reu pentru copilu, cu atâtu mai reu este cându parintii loru s'ar încercá a acoperi pe copii cu asemenea preteste mincinóse. Ce se spunu despre profesorii carii ar' iscodi motive pentru a se putea absentá dela scóla, carii s'ar face cá credu cá au dreptulu la absente si carii pentru a se imprejmuí si mai tare dupa a loru parere, ar' cáuta a face pe elevi se créda, cá si ei au dreptulu de a se absentá? Minciun'a este unita aci cu desordinea.

Resultatele inse sunt fatale, càci din diu'a in care aceste dóua vicii se stabilescu in scóla, putemu dice cá scól'a nu mai esista. Profesorulu care nu vine regulatu la scóla, care perde óre de prelegeri, mai inainte de tóte 'si perde prestigiulu, dar elu face totdeotata pe scolaru se créda cá órele cari 'i remànu suntu suficiente pentru a'i espune tóta materi'a ce este a se predá, prin urmare cá munc'a si silinti'a potu da pasulu fára nici unu periculu placerei sau lenei, care imediatu facu eruptiune cu totu cortegiulu loru de rele obiceiuri. Dar cându profesorulu ar merge si mai departe a face din absentie regul'a vietiei lui, sau cându obiceiulu odata' luatú s'ar impinge inca mai departe?

A fugi de adevéru si a se deda minciunei este iarasi unu mare pecatu in contr'a scólei si trebuie cá acolo unde elu ar fi inradacinatú se fia desradacinatú.

A trei'a cerintia ce suntemu in dreptu a face scólei este, cá ea se cultive si se intaréscu in scolaru simtiementulu datoriei cá omu si cá cetatiénu. Respectulu ordinei si alu adevéru usioru conduce la acestu tielu.

Ori in ce tiara amu traí, ori-cáruí poporu amu aparțineu, in ori-care cercu alu activitatiei omenesci ne-amu aflá, dator'i'a e nedespartita de noi, ea ne incunghióra cu niste cercuri numeróse, cari se atingu intre dènselu formându o mare tarie. Unde inse indeplinirea

datoriei p \acute{o} te mai usioru a se invetia si practica dec \acute{a} tu in sc \acute{o} la? De timpuriu si pe nesimtite datori'a devine placerea cea mai mare, c \acute{a} ci in indeplinirea ei g \acute{a} simu pacea si linistea suflet \acute{e} sca.

Datori'a face c \acute{a} sc \acute{o} l'a se devie centrulu activitatiei profesoriloru si a scolariloru.

Puncturile unghiulare ale edificiului scolaru suntu deci ordinea, adev \acute{e} rule si datoria. Cugetati fia-care din D-v \acute{o} stra la consecintiele virtutiloru acestor'a, precum si la consecintiele viciiloru ce le sunt opuse.

Generatiunile conduse de simtiementulu profundu alu ordinei, alu adev \acute{e} rulei si alu datoriei vor fi tari, energice, nu numai pline de dorinti'a binelui, ci av \acute{e} ndu certitudinea de alu face. Munc'a loru e cu sporu, c \acute{a} ci ea se desv \acute{o} lta cu o sigurantia matematica.

Adev \acute{e} rule e unulu si ordinea intaresce pasii facuti in simtiementulu si cunoscinti'a adev \acute{e} rulei. Minciun'a trage dupa sine diversitatea, desordinea siovaesce c \acute{a} ndu intr'o parte c \acute{a} ndu in alta. Dar cine se soc \acute{o} te liberu de datorie, 'si-a perdutu cararea in lume. Cine 'si ia de calauza minciun'a, desordinea si nesocotirea datoriloru sale nu p \acute{o} te merge de c \acute{a} tu slabindu; \acute{e} r' o generatiune dedata loru e incapabila de fapte sanet \acute{o} se, fapte mari si gener \acute{o} se.

Mai alesu noi, poporu micu si intr'o positiune geografica grea, avemu nevoie de caractere otelite, in cunoscintia, in admiratiunea si in practicarea virtutiloru, pentru a nu slab \acute{i} nici dinaintea amenintiariloru, nici dinaintea ademeniriloru, pentru a pas \acute{i} cu sigurantia in desvoltarea n \acute{o} stra culturala.

F \acute{a} ra practic'a virtutiloru nu p \acute{o} te esist'a unu invatiementu seriosu, c \acute{a} ci tielulu acestuia este a aduce pe omu c \acute{a} tu mai apr \acute{o} pe posibilu de perfectiunea dumnedie \acute{s} ca; \acute{e} r' ac \acute{e} st'a f \acute{a} ra virtuti nu esista.

Acelor'a cari li se adres \acute{e} dia in int \acute{a} ia linie datoria de a apuca ac \acute{e} sta cale suntu parintii si profesorii. Se cautamu se damu copiiloru nostri si in ac \acute{e} sta esemplulu celu bunu. Se fimu severi cu ei pentru a nu'i las \acute{a} se alunece pe pot \acute{e} ci laturalnice; dar mai inainte de t \acute{o} te se fimu severi cu noi insine si se pastramu intiparitu in mintea n \acute{o} stra adagiulu amintitu:

Non scholae sed vitae discimus.

Elevi! Nu capatati premi \acute{i} pentru c \acute{a} ati invetiatu, ci le capatati c \acute{a} o imboldire c \acute{a} ve veti pune t \acute{o} te silintiele de a deven \acute{i} \acute{o} meni buni, virtuosi si laboriosi, neabatuti dela calea adev \acute{e} rulei si a datoriei.

Esemple vii avemu in Suveranii nostrii, c \acute{a} ci iubescu si protegu sc \acute{o} l'a si totu ce \acute{t} ine de ea. Traiasca dar Regele si Regin'a."

Portulu nationale la poporulu nostru romanu.

(Urmare din Nr. 10 si fine).

Care p \acute{o} te fi adev \acute{e} ratulu scopu la restaurarea portulu romanescu?

Nu cumv'a o simpla desiertatiune nationala, o rivalitate cu alte pop \acute{o} ra, o maimutiarie?

Nici-decum. Scopulu propagandei in fav \acute{o} rea portulu nationale este cu totulu altulu si acela multiplu.

Celu mai de frunte scopu ce urmarimu cu ac \acute{e} sta propaganda este inmultirea averei poporulu.

Fia-care pers \acute{o} na sanet \acute{o} sa, prin urmare si fia-care poporu are date dela D-dieu c \acute{a} te d \acute{o} ue capitaluri, sau vorbindu cu scriptur'a, doue talente, unulu in creeri, altulu in bratiale sale, \acute{e} ra spre intrebuintiarea loru 'i este daruitu timpulu vietiei. T \acute{o} te se facu in timpu, pe care angl \acute{i} 'lu identifica cu banii, cu averea materiala vediuta si pipaita, de aceea dicu ei, c \acute{a} timpulu este banu si au t \acute{o} ta dreptatea.

Este f \acute{o} rte usioru pentru ori-care din noi c \acute{a} se presupunemu, c \acute{a} intr'unu poporu de diece mili \acute{o} ne de suflete se afla numai unu milionu de femei sanet \acute{o} se, maritate, cu prunci pu \acute{c} ini sau f \acute{a} ra prunci, si fete mari nemaritate, care t $\acute{o$ te lucr \acute{a} ndu cu m \acute{a} nil \acute{e} ori si ce, producu pe di o val \acute{o} re numai de c \acute{a} te 10 cruceri (25 centesime), cu t $\acute{o$ tele 10 mili \acute{o} ne de cruceri si adeca 100 de mi \acute{i} florini sau 250 mi \acute{i} de franci. Se mai presupunemu unu lucru \acute{e} ra si f \acute{o} rte usioru de crediutu, c \acute{a} si cum adeca acelu unu milionu de femei ar avea pentru sinesi numai c \acute{a} te o luna s'au 30 de dile libere preste anu, in care se p $\acute{o$ ta face lucru in val \acute{o} re totu numai de c \acute{a} te 10 cr. pe di, c \acute{a} stigulu ar' fi de trei mili \acute{o} ne.

Unu altu calculu. Betr \acute{a} nii de astadi daca intrau odini \acute{o} ra in casele locuitoriloru de stare mijlocie, cari cultivau pamentulu cu c \acute{a} te patru boi sau patru cai de hamu, vedeau c \acute{a} te o lad \acute{o} ia de cele mari vapsite, plina cu valuri de p \acute{a} nsa inalbita si cu albituri cusute, \acute{e} ra de cumva se aflau si fete mari in familii, se vedeau si c \acute{a} te d \acute{o} ue ladi de acelea, un'a destinata pentru fic'a de maritatu cu parafernaliile sale. Alaturea unu patu incarcatu cu c \acute{a} te 6—8 perini si pilote inplute cu pene; asia numite madratie abia erau cunoscute ici-colea pe la orasie mai mari. In paturi se mai vedeau straie sau ti \acute{o} le de l \acute{a} na, lepedee (lince \acute{o} le, cersiafuri) de c \acute{a} nepa. Pe culme sau cuieriu intiepenitu de alungulu unui parete vedeai, dupa datin'a locala, merindari, cov \acute{o} ra, catrintie, fetie de mese, tieseturi pentru desagi si straitie, t $\acute{o$ te de l \acute{a} na. La \acute{o} meni mai cu dare de m \acute{a} na care \acute{t} inu oi mai multe, aflai c \acute{a} te o lada plina de panura alba si n \acute{e} gra, din care se croiau si se coseau sumane (tiundre, zeche), ci \acute{o} reci (imene \acute{i}), manecare si peptare, \acute{e} ra pe airea si glugi albe, largi, care la poporulu sat \acute{e} nu \acute{t} inu loculu mantaleloru dela cetati facute din panurarii straine.

T $\acute{o$ te p \acute{a} nsariile si t $\acute{o$ te panurariile de ori-ce numiri le lucrau si g \acute{a} tiau pentru fia-care familia exclusivu nu-mai femeile romane, din t $\acute{o$ te acelea obiecte nimicu nu

se cumpără dela orasiu, nimicu. La familii numeroase si cu dare de mână, unde erau prunci la casa si mamă impresurata de ei, nu ajungea la toate lucrurile casei, acolo se aflau femei mai lipsite, inse foarte laborioase, care pentru câte o simbria prea modesta era bune bucuröse că se o ajute la tiesute si cusute, că si la fermentatu de pâne si la fertu var'a pentru lucratori.

Ce valöre ati voi d-vöstra se dati acelei colectiuni de päsarii si panurarii tieseturi si cuseturi din casele aceluor tierani? Cu câtu credeti d-vöstre că le-ati putea cumpara pe toate dela câte o singura familia? Cercati cu 100 fl. v. a. sau 250 de franci; eu inse nu credu că vi le-ar da. Dara fia. Se punemu din 10 milioane că si statisticii 4 suflete la o familia facu 2¹/₂ milioane de familii. Se alegemu din toate acestea numai 1 milionu de familii cu dare de mână, averea lor in tieseturi absolutu necesarie casei 100×1,000000=100 de milioane florini val. austr.

Amu exageratu öre? Cercati că se provisionati cu tota imbracamentea, cu hainele de patu si cu toate celelalte päsarii pe unu milionu de familii, cumparându-le cu bani numerati dela bolte si dela fabrice. Se cumparati inse marfa trainica, nici stambaria (bumbacaria arsa sau putreda), era panurele de lâna se fia celu puçinu asia de trainice, precum suntu postavurile cu care 'si imbraca Maiestatea Sa imperatulu si regele nostru pe ostasii armatei sale.

Este sciutu si cunoscutu, că pâna mai decurându toate comunele rurale, chiar si cele orasiene mai mici avéu in hotaru mai apröpe de comuna cânepisti, unde fia-care parinte de familia semená in câte o bucata de locu cânepa veratica si tomnatica pentru famili'a sa, era apoi treb'a si dator'i'a femeiloru de a o smulge, topi, usca, melitia, peptena, hecela, peria, törce, tortulu a'lu opari, a'lu navadi, a'lu tiese, pans'a a o inalbí, a o croi si cose dupa calitatile ei pentru scopurile casei, a si pune in reserva; din prisosu a si vinde.

Multi economi fruntasii, ear mai alesu dintre parochii cei mai activi semenau si inu, pe care preotesele 'lu sciau tractá cu multa istetime si produceau pânsa foarte frumoasa, prin urmare si scumpa. Amu cunoscutu preotese cu câte trei si patru fice, pentru care nu se cumpará nimicu dela orasiu; ele nu purtau catrintie, ci rochii, toate inse tiesute, croite si cusute de mánisörele lor, dupa-ce totu ele se pricepeu foarte bine si la vapshirea tortului in câte 5—6 colori de acelea, despre care dissertase onor. domnu parochu si profesoru S. Fl. Marianu din Bucovin'a cu ocasiunea alegerii sale de membru alu academiei romane.

La multime de comune, pe unde s'au facutu si se mai facu mereu commassatiuni si segregatiuni, configuratiunile geometrice s'au schimbatu foarte tare; gradine, cânepiste, curechiste s. a. au trecut din proprietatea unor'a in a altor'a; adesea partile hotarului mai apropiate de comuna au trecut prin favörea esceptionala in proprietatea fostiloru domni feudali, era hotarulu ce vine inpartitu la locuitorii comunei, este celu mai departatu. Hotarale au mai suferitu si sufere schimbari pe fia-care

di inca si prin vëndiari si cumparari de veci cu dreptu de mostenire, de bunavoia sau de sila la toba, de cându legea vechia nevoiesia de „Aviticitate“, s'a desfiintiatu si acumu are dreptu ori-si cine, nobilu nenobilu, se cumpere pamentu si se'lu aiba drépta proprietatea a sa, se'lu cultive fia-care ori-cum 'i convine lui, se'lu si ingradésca daca are mai multe jugere la unu locu. Din toate acestea prefaceri agrarie inse nicidecum nu are se urmedie, că de aci incolo agricultorii se nu mai samene cânepa si inu in pamenturile lor si sutele de mié de familii se fia condamnate a'si cumpará toate petecele si trentiele totu dela negutiatori si dela martiafoi de prin târguri, cu bani muiati in sudori crunte. Cânep'a si inulu mai au si alta valöre mare pentru sementi'a lor oleiosa, alu carorü oleiu próspetu pe lânga ce este foarte nutritoriu si mai sanetosu decâtu unsoarele de porcu, se mai folosescu si de către industriafii si tehnici la productiunea diverselorü manufacturi si fabricate. Mai in scurtu, cultur'a de cânepa si de inu trebuie se fia considerata de către economii nostri că parte essentiala a economiei alaturea cu grâuulu si cu papusioiulu, chiar si in casu cându cinev'a nu ar avea trebuintia că se'si inbrace famili'a, căci póte nu o va fi avendu. Cânep'a si inulu in starea lor nelucrata sunt o marfa foarte cautata si pretiuita in comerciulu Europei si alu Americiei. Angli'a de exemplu trage cânepa melitiata si hecelata de multe milioane din Russi'a nu numai pentru fabricele de päsarii, ci si pentru cele de sföre si de funerii necesarie mai virtosu la miile de corabii, care cutriera toate marile si toate riurile navigabili. Si că se avemu sub ochii nostri si exemple mici de pre la noi, cunoscemu unu comerciantu in Brasiovu, care cumpara si vinde cânepa in Romani'a si la funarii sasi din locu in valöre de 50,000 pâna la o suta de mié preste anu. In orasielulu Codlea (Zeiden) cu vre-o 4500 de locuitori economii cei mai activi facu capitaluri mai alesu din vëndiarea de inu cultivatu foarte bine, era femeile lor 'si facu bani frumosi din storsulu oleiului de inu, pe care'lu cumpara cu pretiuri bune femeile romane in posturile cele lungi orientale, atâtu de acasa, câtu si in piati'a Brasiovului. Din satele romanesci situate intre Oltu si Tèrnäv'a-mare, câtu ține dela Fagarasiu de vale pâna către Sibiu, câte've'a case de comertiu din Brasiovu pâna de curèndu adunau päsari'a in pretiu de dieci de mié spre a o vinde in Romani'a. Totu asia este si cu panur'a de lâna alba, ici-colea si négra tiesuta mai alesu de femeile din Sacele (Siepte-sate); care stau in tota Vinerea cu manufacturele lor cele trainice in serie respectabila pe piati'a Brasiovului, pre cându aici in Sibiu multe mame din Saliste, Tilisc'a, Mohu si alte câte've'a comune romanesci facu dotea feteloru, copere si alte lipse ale familiiloru din vëndiarea de manufacturi de ale lor, pânsa de diverse calitati, camesi si póle cusute gata, stergare si inelitori, catrintie si siurtie, cingatori si fringhii, ciöreci si pieptare de lâna, valuri de panura s. a. s. a.

Éca dara ce insemnédia cultivarea portului nationale: Insemna tocm'a aceea la care tinde buna-öra chiaru

si guvernulu Maiestatii Sale in Ungari'a, rehabilitarea si incuragiarea industriei de casa la tote poporale din statulu acesta. Nici-unu poporu din cate locuescu pe teritoriile vechiei Dacii si vechiei Panonii n'au avutu pana acum industri'a de casa mai intinsa si mai multipla decat u avuse poporul romanescu in tote provinciile locuite de elu, si ambele sexe ale lui au inceput a'si schimba si corci portulu numai dupa revolutiune sub preteste de nimicu, precum ca voru se se presente mai civilisati; ca manufacturele din casa'i costa mai multu, ca portulu albu alu femeiloru romane prea cere grija multa; cere dieu acel'a, ca femeia se fia totdeauna spalata si curata, ca ce e dreptu, nimicu mai uritu si mai gretiosu decat u haina alba innegrta, patata si tavalita; inse tocm'a in acesta sta ascunsu misteriu ascestui portu; elu cere apa multa si bratia resfrante pana in cote.

Dupa tote acestea nu ne indoimu intru nimicu, ca lectorii nostrii au intielesu pe deplinu scopurile reginei, ca si pe ale tuturor femeiloru din societatea mai inalta, cum si ale barbatiloru, candu insistu cu perseverantia pentru cultivarea portulu romanu. Nu se intielege aci numai acelu portu de salonu, de parada, de luxu, care ni se presenta la diverse ocațiuni in societatea superioara, si care cu catu este mai maiestritu, mai complicatu, mai abatutu dela originalele sale simple si naturali, prin urmare si focu de scumpu, cu atatu este si mai calificatu de a sparia, a instraina dela elu pe familii si a le inpinge ca se si alega altele din nemarginit'a varietate pe care offeru si chiaru inpunu tiranesce croitorii si modistele din Parisu, alu caroru gustu bunu sau si forte reu, adesea desuchiatu, domina preste tote poporele continentali si transmarine. Sub terminulu de portu nationalu se intielegu aci nu numai vestmentele purtate de barbatu si de femeia, ci tota industri'a de casa produsa de bratale femeii romane si supraveghiata de ochii ei. Asia scopulu este, ca capitalulu bratiloru dela milioane de femei, in parte si de barbati se lucre si se fructifice neincetatu, averea nationala se cresca insutitu si inmiitu, din aceea mijlocele de cultura adeverata se ajunga in tote partile; familiile se invetie a castiga neincetatu, se se dedea si la unu traiu ceva mai bunu, la locuintie mai curate si mai sanetose, se se mai desvolte si gustulu; dieci de mi persone mai lipsite se afle ocupatiune remunerata la familiile mai avute, sentimentulu valorei proprie nationali se prinda radecini totu mai afunde, scurtu se ne scimu demni de numele nostru nationalu, pe care ni'lu damu noi insine de mi de ani in limb'a nostra.

G. B.

Academi'a romana.

Anulu 1889—90.

A. Personalulu Delegatiunii.

Presiedinte alu Academiei Romane dlu *Kogalnicen M.*
Asesori (Vice-Presiedinti) din Sectiunea literara

dlu *Hasdeu B. P.* Din Sectiunea Istorică dlu *Ionescu N.* din Sectiunea Sciintifica dlu *Aurelianu P. S.*
Secretariu Generalu (pe 7 ani, 1884—1891), dlu *Sturdz'a D. A.*

B. Personalulu Sectiuniloru:

I. Sectiunea literara.

Presiedinte dlu *Maiorescu T.* (Bucuresci).

Vice-presiedinte dlu *Negruzzi I.* (Bucuresci).

Secretariu (pe 7 ani 1883—1890). dlu *Sionu G.* (Bucuresci).

Membrii: domnii *Alexandri Vasilie* (Parisu), *Caragiani Ioanu* (Iasi), *Chitiu Georghe* (Bucuresci), *Hasdeu B. P.* (Bucuresci), *Quintescu N.* (Bucuresci), *Romanu Alexandru* (Budapesta), *Sbiera Ioanu* (Cernauti), (2 locuri vacante).

II. Sectiunea istorica:

Presiedinte dlu *Urechia V. A.* (Bucuresci).

Vice-pres. dlu *Papadopolu-Calimachu A.* (Tecuci).

Secretariu (pe 7 ani 1886—1893) dlu *Maniu Vasilie* (Bucuresci).

Membrii: domnii *Babesiu Vicentiu* (Budapesta), *Baritiu Gheorghe* (Sibiiu), *Ionescu Nicolae* (Iasi), *Kogalnicenu M.* (Bucuresci), *Marianu S. Fl.* (Suceva), *Marienescu A. M.* (Buda-Pest'a), *Melchisedecu P. S. S. Ep.* (Romanu), *Odobescu A.* (Bucuresci), *Sturdz'a D. A.* (Bucuresci).

III. Sectiunea sciintifica:

Presiedinte dlu *Kretzulescu N.* (Bucuresci).

Vice-presiedinte dlu *Falcoianu St.* (Bucuresci).

Secretariu (pe 7 ani 1886—1893) dlu *Stefanescu Gr.* (Bucuresci).

Membrii: domnii *Aurelianu P. S.* (Bucuresci), *Bacaloglu Em.* (Bucuresci), *Cobalcescu Gr.* (Iasi), *Felix Dr. I.* (Bucuresci), *Ghic'a Ioanu* (Londra), *Poni Petre* (Iasi), *Porcius Florianu* (Rodna), *Teclu Nicolae* (Viena).

C. Personalulu Comisiuniloru.

I. Comisiunea permanenta a Bibliotecii Membri: dlu *Sionu G.*, secretariu alu Sectiunii literare, dlu *Maniu V.*, secretariu alu Sectiunii istorice, dlu *Stefanescu Gr.*, secretariu alu Sectiunii sciintifice.

II. Membru conservatoru alu colectiunii numismatice: dlu *Sturdz'a D. A.*

III. Comisiunea pentru cercetarea cartiloru tiparite intrate la concursu pentru:

Premiulu *Nasturelu-Herescu* din seri'a B, de 4,000 lei, destinatu celei mai bune carti in limb'a romana, cu continutu de ori-ce natura, tiparita dela 1 Ianuarie pana la 31 Decembre 1889; si

Premiulu Statului *Lazaru* de 5000 lei, destinatu unei carti scrise in limb'a romana, cu continutu sciintificu, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1888 pana la 31 Decembre 1889, sau celei mai importante inventiuni sciintifice facute dela 1 Ianuarie 1888 pana la 31 Decembre 1889.

Membrii: din Sectiunea literara:

Domnii: *Hasdeu B. P., Maiorescu T., Quintescu N.*
din Sectiunea istorica:

Domnii: *Baritiu G., Ionescu N., Papadopolu Calimachiu A.*

din Sectiunea sciintifica.

Domnii: *Bacaloglu Em., Kretzulescu N., Stefanescu Gr.*

IV. Comisiunea pentru cercetarea lucrarilor prezentate la concursul premiului statului Eliade-Radulescu de 5,000 lei, pe anulu 1890:

„Istoria scóleloru in tierile romane in prima jumetate a secolului XIX pàna la anulu 1864“: *Ionescu N., Sturdza D., Urechia V. A.*

V. Comisiunea pentru cercetarea càrtiloru didactice, cari se voru presentá la concursul Premiului Asociatiunei Craiovene pentru desvoltarea invetiamentului publicu, de 1500 lei, pe anulu 1890: *Caragiani I., Odobescu A., Poni P.*

VI. Comisiunea pentru càrtille didactice din fondulu Ioanu Fetu: *Aurelianu P. S., Stefanescu Gr., Sturdz'a D.*

VII. Comisiunea pentru revisuirea Regulamentului generalu: *Brànza Dr. D., Maiorescu T., Sturdza D.*

VIII. Comisiunea pentru explorarile dela Cucuteni: *Cobâlcescu Gr., Papadopolu-Calimachiu A., Stefanescu Gr., Urechia V. A.*

Propunerea si proiectulu dlui Vas. Al. Urechia.

memburu alu academiei, senatoru, profesor, fostu ministru alu instructiunei publice, facuta la senatu in interessulu sciintiei istorice si pentru desteptarea consciintiei nationale.

Domniloru senatori!

Grij'a de monumentele trecutului este, pentru popórele pline de vitalitate, o necesitate a propriei loru desvoltari, càtu si o trebuintia sciintifica culturala.

Desbaterile provocate daunadi de onor. D. Stefanu Grecénu asupr'a bisericei Sarindarului si atentiunea ce a datu Senatulul acestoru desbateri, 'mi au permis se credu sositu momentulu, càndu Romani'a simte necesitatea a'si da o legé pentru ingrijirea monumenteloru sale de ori si ce categorie.

Inca din 1881/82 amu atrasu atentiunea Camerei deputatiloru asupr'a acestei necesitati si amu si fostu isbutitu a aduce la votulu aprópe unanimu alu acelei Cameré, in siedinti'a sa dela 3 Februarie 1882, unu proiectu alu meu de lege pentru infiintiarea unei comisiuni insarcinata cu „*conservarea monumenteloru nationale*“.

Acestu proiectu de lege, votatu de Camera, a fostu apoi adusu in desbaterile Senatului, dar schimbarile su-

pra-venite in persónele de pe banc'a ministeriala au facutu se remàna proiectulu de lege in cestiune úitatu in cartónele nóstre dela Senatu.

Astadi avemu la ministerulu de culte si instructiune publica unu barbatu de competinti'a càruia nimeni nu se induoiesce. Faptulu cà unu membru din Parlamentu, ori-care, s'ar decide a usurá complexá lucrare a acestui competente ministru, nu póte alterá in nimicu propriile merite ale acestuia. 'Mi place a crede cà D. Maiorescu va vedea cu placere hotarírea ce iau de a readuce pe calea initiativei parlamentare, in desbaterile Senatului, unu proiectu de lege, ce — negresitu — nu ar lipsi D-sa insusi a ni'lu aduce, déca unu ministru, fia elu càtu de capabilu, ar putea face totu ce astépta dela noi tier'a. Cacacteristic'a adevatului meritu este acésta, de a nu fi ofuscatu de nazuintiele altor'a spré a lucrá. Si D. ministru alu culteloru si instructiunei publice, de siguru va vedea cu simpatie nazuintiele mele, ale unai amicu neinsemnatu, dar zelosu si devotatu alu culturei romane, si va sprijini si povatiui cu sfátulu si autoritatea sa mare aceste nazuintie.

*

Proiectulu ce amu onóre a propune studiulu D-vóstre, D-loru senatori, nu este acelu dejá votatu de Camera in 1882, ci multu adausu si modificatu, dupa nouele trebuintie asupr'a càrora 'mi amu fixatu atentiunea, cu ocasiunea studiiloru mele istorice, dela 1882 încóce.

Proiectulu meu de lege pentru instituirea unei „*comisiuni conservátore a monumenteloru nationale*“ are in vedere:

- a) Monumentele de ori-ce specie, cu referintia la istoria natiunei romane si a solului ce ea ocupa;
- b) Bisericile si monastirele, si
- c) Organizarea unei tabule generale teritoriale.

*

Ori càtu de seraci, suntem in monumente de natura curatu istorica, totu sunt càtev'a resturi si ruine, cari au scapatu de casmaua ignorantiei trecute. Monumentele daco-romane si cele proprii, cà la Cetatea Némtiului, ruinele dela Tergoviste, Cerdaculu lui Ferent, Crucile lui Resvan si mormintele multoru domni, se cuvine se fia mai bine ingrijite. Astadi cine se ocupa de ele in modu atentu, piosu, afectuosu? Silinti'a *cutarui ministru* de a le protege nu a fostu o lucrare urmarita si nu a avutu efectulu doritu, pentru-cà mesurile ce s'au luat cu referintia la aceste monumente, nu au fostu pe *temelie de lege*.

Proiectulu meu de lege are, deci, in vedere asemenea monumente de natura curatu istorica.

*

Documentele cele mai pretióse si cele mai domiritu si luminosu graitóre ale istoriei nóstre sunt, cum ve spunea si dlu Stefanu Greceanu, bisericile, monastirile ridicade de Domnii nostri, mai adesea intru amintírea unui gloriosu resboiu facutu pentru aperarea tieriei. Temeliile multor'a din altarele nóstre zacu pe osemintele

celoru cadiuti pentru apararea dreptatiei, a patriei, a romanitatiei.

Voiu adaugi ca monastirele si bisericile nostre sunt aproape si unicele manifestari ale culturei, ale dezvoltarii simtiului pentru frumosu, pentru arta alu strabunilor nostri.

Din acestu indoitu punctu de vedere — fara a mai ne referi la simtiementulu posteritatiei, alu religiositatiei — este de asteptatu, este de pretinsu, ca si guvernul si individe se ingrijesca din ce in ce cu mai multa atentiune de acele biserici si monastiri, cari presinta caracterele unui monumentu nationalu, fia istoricu, fia de arta.

Unu regulamentu domnescu a intervenitu in acestu sensu inca din 1874; dar lasa ca acela este incompletu, apoi nici a pututu pune stavila maniloru sacrilege, cari, sub unu pretextu ori altulu, fia chiar sub cuventu de imbunatatiri si restauratiune, au alteratu, ori profanatu, candu n'au nimicitu chiar, mai multe din cele mai frumoase monumente ale artei romane.

N'asi avea, spre a ilustra asertiunea mea, de catu se amintescu ceea-ce in anii din urma s'a petrecutu chiar sub ochii guvernului, chiar in Capitala tiei, cu pretinse restaurari, ca a bisericiloru Stavropoleos, a Schitului Magurenu, etc. In loculu minunatei si originalei biserice a Schitului Magurenu s'a ridicatu o bisericu fara absolutu nici o valoare artistica.

Este urgentia pentru unu proiectu de lege, care, clasandu toate manastirele si bisericile in monumente nationale artistice ori istorice, se oprasca pe viitoru atingerea loru de mani profanatoare, cari in loculu manifestatiuniloru originale ale gustului architecturalu, sculpturalu si picturalu strabunu, se ne dea — ca la Schitulu Magurenu — composite de stiluri baroce, priverliste de ziduri cari n'au alta aspiratiune decat a fi prorspetu muruite de tencueli si de vapseli tipatoare si de acoperisiuri, cari substituite acoperisieloru si turleloru pururea originale ale artei vechi, se resfatia pretentioase si ridicole sub tinicheaua ce oglindesce la lumin'a soarelui decaderu gustului nostru nationalu.

Proiectulu ce amu onore a ve propune, voiesce se impiedice pe viitoru macar asemenea profanatiuni.

*

Intre documentele istorice sunt a se socoti si uricile, hrisovele, actele de ori-ce natura, cu referintia la posesiuni de imobile.

Codulu civilu in vigore, urmarindu unu eminentu scopu, acela de a regularisa definitivu proprietatea de imobile in tiea, a hotaritu ca este perfecta ori-ce stapanire documentata linistita pe 30 de ani din urma. Acest'a bine chibzuita, din respectu economicu, dispoziitiune a codului civilu, a facutu inutile vechile hrisove si zapise ale proprietatii.

Apoi acele zapise si hrisove sunt cele mai luminoase documente ale istoriei nostre. In asemenea acte putemu afla raspunsurile cele mai lamurite la toate intrebarile de cronologie, de familie, de institutiuni administrative, juridice si in genere de ori-ce categorie. Ba chiar multe din aceste documente sunt pline de infor-

matiuni precioase despre faptele si resboiele Domniloru nostri, pe langa ca numai prin ele putemu face istoria nomenclaturei nostre topice.

Cum nu putemu decat a aproba punctulu de vedere alu legiuitorului, care a marginitu documentarea proprietatii la 30 de ani de ultim'a stapanire, noi cercamu, prin proiectulu nostru de lege, se asiguramu si neperderea — ca inutile — a vechiloru documente. Spre a atinge acestu scopu propuiu organizarea, sub *comisiunea conservatoare monumentelor nationale*, dupa pild'a vecinei tieri Austri'a a unei *tabule teritoriale*. La acesta tabula, in modu *obligatoru*, dar scutitu de ori-ce spese pentru proprietari, acestia voru presinta, in terminu hotaritu spre inscriere, decopiere si respectivu traducere, toate zapisele si hrisovele, inscristurile vechi ale proprietatii lor.

Eu speru ca, daca propunerea mea va avea onorea se se renduiasca la comisiunea de 5 prevediuta de regulamentulu nostru, vomu avea in acea comisiune unu colegu mai familiarisatu decat mine in legile civile, care va afla mijloculu prin care presintarea la tabula a vechiloru documente ale unei proprietati, se nu lase proprietariului nici o sfiala, ca inscrierea aceluor acte ar putea da cuiva ocaziune de a invalui proprietatea in veri unu procesu; din capulu locului, eu — intemeiatu pe codulu civilu, — afirmu ca acestu faptu nu pote fi posibilu, deca tabul'a nu cere presintarea veri-unui documentu mai recentu decat anulul 1800.

*

Nu potu, domniloru senatori, in acesta propunere grupa detaliile proiectului de lege. Le voi aduce inaintea comisiunei D-voastre deca, repetu, propunerea mea va avea onorurile unui votu simpaticu afirmativu alu D-voastre si va fi recomandata studiului comisiunei regulamentare.

Se cade totusi se adaugu, ca nici latura budgetara a proiectului meu nu va fi anevoioasa, de ore-ce in comisiune eu credu se se introduca aproape exclusivu membri onorifici din Academie, din invetiamentu si din ministerulu cultelor si instructiunei publice.

Terminu, plinu de sperantia in reusit'a propunerei mele, dupa-ce amu vedutu, mai ieri inca, aspectulu seriosu si cultu alu senatului in desbaterea provocata aci de onorabilulu nostru colegu D. St. Grecenu.

V. A. Urechia.

Diagnosele Cryptogameloru vasculare, care provinu spontanu in Transilvani'a.

De Florianu Porcius, Cav. alu ordinului coronei de feru class'a III., vice-capitanu emerit.

Numerulu acestoru cryptogame e in proportie cu plantele phanerogame spontanee ale Transilvaniei forte micu, abia 2%. Cu toate acestea, astfelu de plante sunt botanistiloru indigeni mai pučinu cunoscute, din cauza, ca organizatiunea loru difera esentialmente de plantele phanerogame, prin urmare se recere unu studiu specialu pentru acelea.

La descrierea acestor plante m'au indemnau două nepregiurari: despre o parte, că se facu posibilu acelu, cari se ocupa, sau se voru ocupá in viitoriu cu flor'a acestei tieri, a le putea in mai deaprópe cunoáce, a le determiná, iara despre alta parte, că se contribuescu si eu, câtu de puçinu, la literatur'a romana prin introducerea de termeni tehnici proprii sciintiei botanice, cari altcumu ar remânea necunoscuti.

Sub numirea de Cryptogame in genere se intielegu acelea plante, ce nu posedu organe sexuale vizibile cu ochii liberi dupa modelulu celor dela plantele phanerogame si care si in respectulu organizatiunei lor stau pre unu gradu mai inferioru.

Linné a numitu aceste plante *Cryptogamia*, adeca cu fructificare intru ascunsu, presupunendu, că organele lor de generatiune nu sunt cunoscute. Acestea se mai numescu si *Agamae*, adeca plante cu casatorie clandestina sau si *Acotyledones*, pentrucă semintiele lor (sporii) nu posedu cotyledoni, că celea dela phanerogame.

Cryptogamele se dividu in două grupe mari: in cryptogame *vasculare* si in cryptogame *celulare*.

La celea vasculare este corpulu lor compus din tiesetura celulara si din fasciculi vasculari, iara la celea celulare consista numai din tiesetura celulara.

Obiectulu acestei scrieri formédia numai Cryptogamele vasculare, ce sunt pâna acum cunoscute că provenitóre in Transilvani'a. Celea celulare, fiindu despre o parte multu mai numeróse, iara despre alta parte mai puçinu scrutate, prin urmare in cea mai mare parte inca necunoscute, remânu afara din cadrulu acestui tractatu.

Organele, prin care se reproducu cryptogamele vasculare, consista din nescari globulele fórte mici, ce se numescu *Spori*. Acesti spori consista din o massa mucilagínosa, uneori granulósa inchisa in o membrana simpla, ori si dupla, inse fara urma de cotyledoni. Sunt spori mari (macrospori) si spori mici (microspori).

Acesti spori, cari represinta semintiele dela plantele phanerogame, sunt inchisi in unu feliu de capsule sessile ori si pedunculat, ce pórtá numirea de *Sporangii*. Uneori aceste sporangii sunt inchise in unu organu coriaceu ori membranaceu, globosu ori ovalu, care se numescu *Sporocarpium*. Sporocarpium corespundu fructelor dela phanerogame.

La o parte insemnata dintre plantele, ce se voru descrie mai la vale, sunt sporangiume aglomerate in grupsióre separate, ce se numescu *Sori*. Acesti sori sunt la celea mai multe genuri inveliti celu puçinu la inceputu prin unu velu subtilu si membranaceu, care mai târdiu se desface si care pórtá numirea de *Indusiu*.

Din spori se desvólta pre timpulu germinatiunei lor unu corp propriu (intermediaru), ce se numescu *Prothaliu* sau *Proembrión*, pre care se producú ori ambele organe sexuale: *Anteride* si *Archegonii*, ori si numai unulu din aceste organe.

Anteridele conțin numeróse *Spermatozoide*, care corespundu staminelor (organelor sexuale masculine dela plantele phanerogame), iara archegoniile, care corespundu pistilelor (organelor sexuale feminine), conțin nescari globulele, din care dupa-ce devinu fructificate prin spermatozoide, se producú plante noi, ce pórtá sporangii, pre cându prothaliulu pere.

Prin acésta procedere de regeneratiune inca se deosebescu cryptogamele de phanerogame, fiinducá la acestea din urma se producú plante noi fructifere inmediatu din semintie.

Pentru a crea o uniformitate in descrierea plantelor si a nu da locu la intielesuri ambigue si contradictóre, inca renumitulu Linné a introdusu asia numiti *termini tehnici* in sciintia botanica, prin care se desemne cu precisiune si pre scurtu diversele caractere si forme morfologice ale plantelor.

Linné, care a scris in limb'a latina, a numitu conținutul acestor termeni „*terminologie botanica*“ sau si „*limba botanica*“.

Cu timpu parte s'au inmulțitu acesti termeni, parte li s'a datu alta semnificatiune.

O asemenea procedere s'a introdusu si in celealalte limbi culte ale Europei: in limb'a franceza, englesa, germana, italiana, etc.

Necesitatea unei terminologie in limb'a romana e cu atâtu mai simțita, cu câtu pentru unu insemnatu numeru de caractere si de forme nici nu esista cuvinte populare; de aceea, că se evitu circumscrieri, care s'ar fi repetatu fórte desu, m'am folositu si eu de acei termeni, ce sunt usitati in limb'a latina, acomodându-i limbei romane.

Că se póta fi intielesi acesti termeni, urméza aci o scurta esplicare, de sine intielegendu-se, că numai in câtu se referesce la plantele ce se descriu.

Fia-care *fóie* sau *frundia* consista din două parti: din partea inferióra, adeca din o coditia, care de comunu e mai subțire si mai multu mai puçinu rotunda si care se numesce la plantele phanerogame *Petiolu* iara la celea Cryptogame *Stipite*, apoi din partea superióra, care e de comunu mai lata si esplanata, si care pórtá numirea de *Lamina*.

Cându lamin'a nu e divisa, se dice a fi *fóia* sau *frundia intréga, simpla*.

Lamin'a intréga póte fi inse pre margini *dentata, serrata, ori crenata*. In tóte aceste casuri nu potu patrunde incisurile (taieturile) mai profundu de a 4-a parte din jumatarea latitudinei laminei.

Se dice a fi:

dentatu, cându dentii sunt la vèrfu acuti si nu indereptati spre vèrfulu laminei;

serratu, cându dentii la vèrfu acuti sunt indereptati spre vèrfulu luminei ori au asemenare cu dintii dela unu ferestreu;

crenatu, cându vèrfulu dinților e rotundu sau rotundatu, nu acutu (nu ascutitu).

Duplicatu-dentatu, duplicatu-serratu si duplicatu-crenatu se dice atunci, cându fia-care dintre aceste felii de denti mai pórtá pre spatele sale câte unu dente o seratura sau o crena.

Daca incisurile patrundu pâna câtra a treia parte din jumatarea latitudinei laminei, iara segmentele sunt de comun cam late si la vèrfu obtuse sau rotundate, se dice a fi *lamina lobata*.

Spatulu intre lobi, daca e la bas'a acestora rotundatu, se numesce *sínu, sínuri*.

Terminii: *Denticulatu, serrulatu, crenulatu, lobulatu arata* o forma diminutiva.

Cându lamin'a nu e nici dentata, serrata, crenata sau lobata, se dice a fi: *de totu intréga*.

Cându incisurile pătrundu până cãtra mijloculu dela jumãtatea latitudinei laminei sau si puñinu mai profundu, se dice a fi lamina, sau in genere fôia, frundia: *penatifida*, iara cându patrundu până la nervulu mediu sau aprópe de acestu nervu, se dice a fi *penatpartita*.

Segmentele acestoru lamine se numescu propriaminte *lacinii*, cu preferintia daca sunt mai inguste si la vèrfu acute. De multeori inse se desémna aceste lamine si cu terminulu generalu de *segmente*.

Fôie s'au *frundia penata* (simplu penata) e aceea, la care nervulu mediu alu laminei e transformatu in o coditia, ce se numesce *Petiolu comunu* (primariu) si acesta pórtã pre ambele sale laturi oposite dóue ori mai multe foliôle intre sine deplinu separate, care se numescu cu deosebire la cryptogamele vasculare: *Pene (Pinnae)*, pentru-cã lamina (sau frundia) are asemenare cu o péna.

Fôie s'au *frundia bipenata* (duplicatu-penata, duplu-penata) se numesce aceea, alu càrei petiolu comunu primariu e divisu in petioli comuni secundari (divisiune secundare) si acesti petioli secundari pórtã foliólele, care au numirea de *Penule (Pinnulae)*. Acestea penule incepu de comunu imediatu in bas'a petioliloru comuni secundari.

Cându inse la acesti petioli comuni secundari penulele nu incepu imediatu la bas'a loru, ci dupa unu intervalu óre care (care corèspunde cu unu atare intervalu alu petiolulu comunu primariu lipsitu de petioli secundari), se numesce fôia sau frundia: *ternatu-bipenata*.

Fôie s'au *frundia tripenata* (triplicatu-penata, triplu-penata) e aceea, la care si petiolii secundari sunt divisi in petioli tertiaru (divisiune tertiarã), si acesti petioli tertiaru pórtã penulele.

Se intielege de sine, cà foliólele sau penele si penulele inca potu fi de totu intregi, sau si dentate, serrate, crenate, lobate, penatifide, penatpartite (laciniate).

Se numesce:

Spica (spice) aceea inflorescentia (ordinarea si situati'a generala a floriloru, fructeloru, sporangiiloru, pre tulpina si pre celealalte organe, ce le pórtã, in càtu nu provinu solitari in axilele foiloru adeverate), la care mai multe flori, fructe, sporangii sunt sesiile longitudinalminte pre unu peduculu*) comunu. De es. la grâu, secara.

Panicula, cându pedunculu comunu primariu e prelungitu si la diferite inaltimi divisu in pedunculi secundari s'au si tertiaru si acesti pedunculi (pediceli) pórtã florile, fructele, sporangiile. De es. la ovesu.

distice, cându foile, florile, fructele, sporangiile sunt dispuse la vedere in dóue serii oposite.

tetrastice, cându aceste organe sunt dispuse in patru serii. In țnutulu de aci se folosescu terminii: *in dóue muchi*, *in patru muchi*.

verticilatu, cându trei, ori mai multe flori, foi, rami, ramurele se afla situate cu bas'a loru in jurulu unui organu comunu totu la aceeasi inaltime.

*) La flori, fructe, sporangii se numesce coditi'a acestor'a *Pedunculu*, iara la divisiunea secundara si tertiarã *Pedicelu*, *Pediceli*. Uneori la Cryptogamele vasculare se dice in locu de pedunculu: *stipitatu*.

Rhizoma, aceea parte infima a tulpinei sau a stipitelui, care in forma de radacina se tãràie prin pãmentu, de comunu in linie orizontala.

fasciculatu, cându mai multe flori, foi (frundie) rami, ramurele emitu dela o axie comuna, unde stau indesuite.

glomeratu, daca aceste organe stau intre sine preste totu indesuite.

terminalu, ce se afla la vèrfulu unei tulpine, ramu, ramurele, fôie sau frundie.

articulatu, ce consiste din dóue ori mai multe bucati suprapuse si deplinu intrunite si pre la inchiaturi de comunu mai multu mai puçinu ingrosiate.

Bucatile dintre inchiaturi se numescu *Internodii*.

Fibre, organe lungi si filiforme, ce emitu din radacina si patrundu in pamentu in directiune verticala.

repentu, se dice despre aceea tulpina sau despre acei rami, ce jacu asternuti la pamentu si emitu radacini in intrég'a loru dimensiune. Uneori se desémna cu acestu terminu si acelea radacini, care ca rhizome se afla aprópe de suprafati'a pamentulu emitendu fibre.

perenalu, se referesce la plãntele lemnóse, sau si la acelea plãnte erbace, alu caroru radacini duréza mai multi ani in pamentu, pre cându tulpinele supratereane peru in totu anul si iarasi resaru altele nóue din aceeasi radacina.

radicantu, se dice despre acelea plãnte, care prin ajutorulu de radacinutie se susținu pre alte plãnte streine, sau si despre acelea, care in partea, in care jacu la pamentu, emitu radacinutie.

Bractee, acelea foitie, mai adeseori fórte mici si subtile, ce sunt situate imediatu la bas'a unei flóre sau la bas'a sporangiiloru, ori si in apropiere de aceste organe si se deosebescu de celealalte foi ale acelei plãnte prin form'a, dimensiunea si de multeori si prin colórea loru.

Squame, acelea foitie mici, care dupa consistenti'a si form'a loru au încãtva asemenare cu solzii pesciloru.

Palee, la Cryptogamele vasculare unu feliu de peri tare complanati, la basa dilatati, fórte subțiri si lungu — acuminati, de comunu brunu ori palidi si deodata lucitori.

Involucru, unu feliu de invalidóre consistenta din un'a, dóue ori mai multe foitie, ori si bractee, separate ori si intre sine concrescute, ce sunt situate simetrice la bas'a pedunculiloru floriloru sau la bas'a soriloru, si nu se potu considerá nici de calice nici de perigonu.

Vaginã, unu organu tubulosu, ce infasiura tulpin'a sau ramii in forma de inelu. Acestu organu se produce prin concrescerea unui verticilu intregu de foi diminuate.

fastigiatu, cându ramii sau pedunculii floriloru (sporangiiloru), ce emitu din diferite puncte supraposite, ajungu cu vèrfurile loru la aceeasi inaltime.

dichotomu, cându tulpin'a, ramii, ramurelele sau alte organe sunt divise de repețite ori totu càte in dóue parti (córne).

furcatu, cându acésta divisiune are locu numai o singura data (nu de repețite ori).

(Va urmá).

PARTEA OFICIALA.

Nr. 119/1889.

Procesu verbale

alu comitetului Asociatiunii transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, luat in siedint'a dela 9 Maiu n. 1889.

Presiedinte: G. Baritiu. **Membrii presenti:** Ioanu Popescu, Elia Macellariu, P. Cosm'a, I. V. Russu, Dr. Il. Puscariu, I. Hannea, B. P. Harsianu, Gerasimu Candrea cassariu.

Secretariu: Dr. I. Crisianu.

Nr. 41. M. Candrea studentu de class'a IV la gimnasiulu romanu din Bradu, si stipendiatu alu Asociatiunii transilvane, 'si legitimédia sporiulu făcutu in studii in semestrulu I, alu anului scolariu curentu. (Ex. Nr. 54/1889).

— Spre sciintia. Testimoniulu substernutu 'i se retrimite stipendiatului cu aceea, că stipendiulu 'i se lasa si pe viitoriu in folosire.

Nr. 42. D-nulu Robert Gutt antestatatoriulu vecinatati din suburbiulu-josefinu intemeiatu pe §. 16 din statutulu pentru vecinatati alu cetatii Sibiului, ne recerca a incuviintia dreptu contribuire in scopulu sustinerii vigliei de nópte din vecinatate si pentru edificiulu scolariu, altfelu scutitu de dare, dupa-care se mesura, conformu statutului, numitele contribui, aproximativu sum'a de 5 fl. v. a. la anu, motivandu indreptatirea recercarii cu aceea, că numit'a contribuire se ridica dupa tóte edificiile scutite de dare aflatóre in vecinatate (Ex. Nr. 77/1889).

— In vederea, că Asociatiunea contribue la sustinerea vigliei de nópte in vecinatate pentru edificiulu propriu de cătra strad'a morii Nr. 8). cu o suma considerabila; in vedere că edificiulu scolariu alu Asociatiunii, abstragendu dela aceea, că pentru menitiunea ce o are, e scutitu de dare, este situatu in curte inapoi, si nu 'i in spre strada: comitetulu nu afla a satisface amintitei recercari antestatatorului vecinatatii din suburbiulu-josefinu.

Nr. 43. On. Directiune a insotirei de anticipatiuni si creditu „Hunedóra“ in Dev'a, incunosciintiaza comitetulu, că adunarea generala din acestu anu a numitei insotiri a votatu pe sém'a scólei de fete a Asociatiunii sum'a de 15 fl. care suma s'a si transpusu la cass'a Asociatiunii. (Ex. Nr. 115/1889).

— Cu multiamita spre sciintia, avendu a se adeveri primirea sumei votate.

Nr. 44. Secretariulu II. alu asociatiunii raportédia că, in urm'a informatiuniloru ce le a primitu dela D-nulu presiedinte alu Asociatiunii parintele tinerului Andreiu Borgovanu, studentu de clas'a I gimnasia, căruia prin conclusulu comitetului dto 27 Octombore 1888 Nr. 335 Nr. prot. 162 'i s'a fostu votatu stipendiulu de 60 fl. v. a. pe anu din fundatiunea Galliana si din considerarea, că se trage din famili'a fundatorelui, stramutându-se, dimpreuna cu parintii sei, cu domiciliulu in Bucuresci, a renuntyatu la numitululu stipendiulu, si propune:

a) stipendiulu de 60 fl. v. a. din fundatiunea „Galliana“ se declara de vacantu, avendu a se conferi si pentru anulu scol. curentu;

b) in vedere, că intre numerosii tineri, cari au reflectatru la acestu stipendiulu atunci, cându acela s'a conferitu tinerului A. Borgovanu, s'a aflatu si Ioanu Mog'a stud. de classa II la gimnasiulu de statu din Sibiu, carele in considerarea atestateloru sale si mai alesu in considerarea starei sale familiare, ar fi avutu cele mai multe sianse pentru obtinerea acestui stipendiulu, pentru casulu, cându nu s'ar fi aflatu intre concurenti nimenea, carele se se traga din famili'a fundatorelui, in vederea, că numitululu Ioanu Mog'a prin hãrtia dto 8 Martie a. c. si-a renoitu cererea, pentru de a 'i se aplacida stipendiulu din cestiune pentru casulu, daca ar veni in vacantia: stipendiulu de 60 fl. v. a. din fundatiunea „Galliana“ se confera, si fara a se mai escrie concursu, tinerului Ioanu Mog'a. Membrulu P. Cosm'a face urmatórea propunere: **Considerandu;** că stipendiile „Asociatiunei“ se potu conferi numai in urm'a concursului publicatu in organulu Asociatiunii, propunu, că pentru acestu stipendiulu devenitu vacantu, se se escrie concursu cu terminu scurtu, ér' suplic'a nóua a tinerului Ioanu Mog'a se se pastreze si se se resólve deodata cu cele intrate la terminu. Punendu-se la votu: (Ex. Nr. 79/1889).

— Se primesce din propunerea secretariului numai partea cuprinsa la punctulu a) dimpreuna cu propunerea facuta de membru P. Cosm'a.

Nr. 45. Directiunea dela scól'a civila de fete cu internatu a Asociatiunii prin hãrtia dto 1 Maiu a. c. Nr. 52 substerne spre revisuire procesulu verbalu, luat in conferinti'a dela 29 Aprilie a. c. a corpului didacticu dela numit'a scóla. Din procesulu substernutu se vede intre altele:

a) că invetiatoriulu Mihaiu Pèrvu, avendu in vedere conclusulu comitetului Asociatiunii dto 17 Aprilie a. c. Nr. 109 pt. prt. 37 referitoriu la depunerea din partea invetiatoriloru angagiati la scól'a Asociatiunii a examenului prescristu de calificatiune, si nefiindu siguru, daca va fi sau nu numitu definitivu in functiunea ce o ocupa, si daca in urmare va primi sau nu remuneratiunea, ce i s'a pusu in perspectiva prin aretatulu conclusu alu comitetului, declara că nu se va duce la facerea numitulului examenu, si altfelu avendu densulu, pe bas'a calificatiunei sale si a legii, dreptulu de a mai servi inca unu anu că invetiatoriu provisoriu fara examenulu prescristu; si in fine

b) că, totu cu privire la citatulu conclusu alu comitetului, invetiatorulu Dr. V. Bolog'a se declara că va face examenulu prescristu, si in fine

c) că invetiatorulu P. Spanu 'si reserva a da o declaratie in scrisu cu privire la provocatulu conclusu alu comitetului.

In legatura cu acestu procesulu verbalu directiunea dela scól'a Asociatiunii substerne si hãrtia dto 27 Aprilie a. c. a invetiatorului P. Spanu, in care numitululu invetiatoriu, aretandu motivele, ce 'lu au indemnatu se céra unu concediu mai lungu in scopu de a face examenulu prescristu de calificatiune, declara, că numai asia va putea merge spre a face examenulu numitu, daca, cu abatere dela conclusulu luatulu 'i se va acordá unu concediu cu incepere dela 8 sau 10 Maiu n. a. c. (Ex. Nr. 114/1889).

Avendu in vederé, că in urm'a declaratiunei făcute de invetiatorulu M. Pèrvu, numai dóue din puterile didactice ale scólei se voru duce spre a face examenulu prescristu de cua-

lificațiune și că și dintre acestea numai una reclama unu concediu mai lungu și că astfel, putându-se mai cu înlesnire face substituirile de lipsa, nu face trebuința a se încheia mai de timpuriu anulul școl. curentu; avându în vedere de o parte motivele invetiatoriului P. Spanu, pe care acesta 'și întemeiază cererea pentru unu concediu mai lungu, ér' de alta parte împregiurarea, că chiar lipsindu dinsulu, școl'a nu va rămânea fără invetiatori:

Partea aceea a concludului comitetului dto 17 Aprilie a. c. Nr. 109 pt. prot. 37, care se refera la terminulu pentru ținerea examenelor publice la școl'a Asociațiunei se reasuma, avendu a se ținea acelea că de obicei spre finea lunii lui Iunie; invetiatoriului P. Spanu 'și se acórdă concediulu cerutu cu începere din 10 Maiu a. c., ér' invetiatoriului Dr. V. Bolog'a 'și se dă totu în scopulu facerei examenului prescrișu unu concediu din 18 Iunie a. c. avându ambii a se reintórce după absolvarea examenului, ce voru a'lu depune, spre a face cu clasele dela școl'a Asociațiunei la timpulul seu examenele publice prescise.

Nr. 46. La hârti'a înaltului ministeriu de culte și instructiune publica dto 10 Februarie a. c. N. 47862 referitóre la fundatiunea de 1000 fl. făcuta spre scopuri școl. de fericitulu I. Popu Bota din Alb'a-Iuli'a comitetulu decide: (Ex. Nr. 81/18889).

— Se solicitédia d-lu advocatu V. Basiot'a, executorulu testamentului remasu după numitul I. Popu Bota, a satisface câtu mai îngraba concludului acestui comitetu dto 27 Martie 1888 Nr. 86 pt. prot. 25.

Nr. 47. Secretariulu II presenta unu proiectu de o noua arondare a despartiemintelor Asociațiunei.

— Se transpune spre examinare unei comisiuni în persoanele Dloru G. Candrea, Elia Macellariu în contielegere cu secretariulu.

Nr. 48. Administratiunea diarului „Telegrafulu romanu“ presenta o socotéla în suma de 3 fl. 30 cr. v. a. pentru publicarea unor concursu.

— Se avisédia la cass'a Asociațiunei spre platire.

Nr. 49. Presidiulu raportédia, că după informațiunile, ce le a primitu, dorint'i'a inteligentiei din Fagarasiu și giuru ar fi, ca ținendu-se contu de împregiurarile locale, terminulu pentru adunarea din estu anu a Asociațiunei sè se ficiedie pe 15/27 Augustu a. c. și dilele urmatóre. (Ex. Nr. 100/1889).

— Adunarea din est-anu a Asociațiunei transilvane se va ținea în Fagarasiu la 15/27 Augustu a. c. și dilele urmatóre, avându a fi încunosciintiate despre acésta locurile competente și despartiemintulu II alu Fagarasiului, și a se face pasii de lipsa, că membrii Asociațiunei, cari voru dorí se participe la adunare, se póta caletorí pe căile ferate cu pretiuri reduse. Secretariulu, cassariulu și bibliotecariulu Asociațiunei primescu însărcinarea a pregatí rapórtele îndatinat.

Nr. 50. Au intratu la comitetu taxe de membrii și de diplome dela: Porre Teodoru din Alb'a-Iulia, 5 fl. pro 1888; Lemeny Alexie din Borsi'a pro 1888 și 1889 10 fl.; Popu Augustinu în M. Laposiu, Maneguti Nicolae din Poana, Sustai Nicolau în Brasiovu, câte 5 fl. pro 1889; Cuteanu Dumitru în Sacadate 5 fl. pro 1889; Germanu Ioanu în Bradu 2 fl. 50 cr. pro 1889; Ciobotariu Gabrielu în Ciuc-Ghimes, și Hodorénu Ioanu în Gherl'a, câte 5 fl. pro 1889; Ratiu Basiliu,

Danu Iuliu, Dr. Popu Stefanu, Maier Gregoriu, Duvlea Ilarie, Dr. Micu Alexie, Dejinariu Ioanu, Chisierénu Dumitru, toti din Fagarasiu, Popeneci Iacobu în Branu, câte 5 fl. v. a. pro 1888; Lelutz Petru în Besinbach, Bellea Alecsie în Siercaia câte 5 fl. taxa de membrii pro 1888; și 1 fl. taxa de diplome; Catiaveiu Iosifu în Lis'a, și Mardanu Spiridonu în Sâmbata super. câte 5 fl. pro 1888 și 1889; Metianu Alduleanu în Arpasiu 5 fl. pro 1888; Nanu Dumitru în Resnovu, Voda Andreiu în Ormenisiu, câte 5 fl. pro 1889; Barcianu Sabinu în Resinari pro 1888 5 fl.; Popu Petru în Lugosiu 5 fl. pro 1889; Besianu Michaila în Lugosiu, Romanu Iosifu în Oradea-mare câte 5 fl. pro 1888; Dorobantiu Alexie în Câmpeni, 5 fl. pro 1889; Balanescu Dumitru, în Biseric'a Alba 5 fl. pro 1888; Maximu Georgiu în Sibiiu, Romontianu Alexie în Turd'a câte 5 fl. pro 1889; Moldovanu Nicolae în Blaju, Martinescu George în Lugosiu, câte 5 fl. pro 1888; Popelea Sim. în G. Szt.-Miclosiu 5 fl. pro 1889; Pinciu Ioanu în Caransebesiu, Borosiu Ioanu în Zabrány, câte 5 fl. pro 1888; Camer'a comerciala în Brasiovu 6 fl. pro 1889; Dr. Ilea G. în Baia de Crisiu 5 fl. pro 1889; Romanu Bretoiu Iosifu în Alb'a-Iuli'a 5 fl. pro 1888; Lucuti'a P. în Sibiiu, 5 fl. pro 1889; Besi'a Pavelu în Borgo-Prundu, Domide Gerasimu în Rodn'a-vechie, Scridonu Gavru în Naseudu, câte 5 fl. pro 1888; Ciocanu I. în Naseudu, 10 fl. pro 1888 și 1889; Tanco I. în Naseudu 3 fl. pro 1888; Dr. Moisilu Const., Pletos Gregoru ambii în Naseudu, câte 2 fl. 50 cr. pro 1889; Dr. Mehesiu Ludv. în Mehadi'a 5 fl. pro 1888; Baritiu George în Sibiiu, Munténu George în Vistea infer. câte 5 fl. pro 1889; Dr. Michaly Ioanu în M. Szigetu, 5 fl. pro 1888; Horvat Simeonu în Dev'a 5 fl. pro 1889; Crainicu Romulu în Dobr'a, Danila G. în Hunedóra, Lazariciu Ioanu în Dev'a, Moldovanu Alexie în Dev'a, Olariu Alexie în Guraszada, Simionasiu Ioanu în Dev'a, Balu Iosifu în Ilva-mare câte 5 fl. pro 1888; Francu Andreiu în M. Osiorheiu 5 fl. pro 1889; Ratiu Dr. I. Ioanu și Emili'a în Turd'a câte 5 fl. pro 1889; Dr. Maieru Nicolau în Seliste, Cretiu Ioanu în Sibiiu câte 5 fl. pro 1889.

— Spre sciintia, cu aceea, ca membriloru noi se va estrada diploma usitata numai după-ce voru fi obținutu aprobarea adunarii generale a Asociațiunei.

D. u. s.

G. Baritiu m. p.,
presiedinte

Dr. I. Crisianu m. p.,
secret. II.

Verificarea acestui procesu verbalu se increde d-loru: Elie Macellariu, B. P. de Harsianu, Dr. II. Puscariu. S'a verificatu. Sibiiu în 11 Maiu 1889.

E. Macellariu m. p. B. P. de Harsianu m. p. Dr. II. Puscariu p. m.

Nr. 1311889.

Procesu verbale

alu comitetului Asociațiunei transilvane pentru literatur'a româna și cultur'a poporului romanu luatú în șiedint'i'a dela 1 Iunie 1888.

Presiedinte: George Baritiu. Membrii presenti: E. Macellariu, I. St. Siulutiu, I. V. Russu, P. Cosm'a, Z. Boiu, I. Hanea, I. Popescu.

Secretariu: Dr. I. Crisianu.

Nr. 51. Secretariulu II raportéza, că la concursulu publicatu cu datulu 9 Maiu a. c. sub Nr. 119 pentru conferirea

stipendiului de 60 fl. v. a. pe anu din fundatiunea „Galliana“, au intratu in terminulu stabilitu 3 cereri, anume:

a) dela Ioanu Mog'a, studentu de clas'a II la gimnasiulu de statu din Sibiiu. Din documentele substernute se vede, că petentele invatia binisioru (are calculii „bunu“ si „indesultitoru“), e lipsitu, fiindu tatalu seu avisatu la plata de diurnistu in ceea-ce privesce susținerea familiei celei grele (cu trei copii);

b) dela Iosifu Schiopulu din Reghinu, studentu de clas'a III. la gimnasiulu ev. lut. din Reghinu. Din documente se vede, că petentele a doveditu sporiu „eminent“ in studii, e orfanu de tata cu alti 4 frațini, că nedispunendu mama-sa de nici o avere, intréga-i familia este avisata la ajutoriulu si spriginulu rudeniiloru;

c) dela Michailu Candrea din Neagra, studentu de clas'a IV. la gimnasiulu din Bradu. Dupa documente petentele dovedesce sporiu eminentu in studii, si e orfanu de tata cu alti 3 frațini, se insémna, că Candrea, fiindu de 19 ani, e cu multu prea inaintatu in etate pentru clas'a in care se afla, si se bucura de stipendiulu, altfelu micu, de 20 fl. din fundatiunea „Basiota“.

Secretariulu, facendu provocare la cele cuprinse sub Nr. 44 din procesulu verbalu alu acestui comitetu din 9 Maiu a. c. si avendu in vedere starea, ce resulta din datele de mai susu, propune spre stipendiare:

1. la locul primu pe Ioanu Mog'a studentu de clas'a II. gimnasiala, ér'

2. la locul alu doilea pe Iosifu Schiopulu, studentu de clas'a III gimnasiala.

Punendu-se cestiunea la votu:

— Comitetulu cu 5 contr'a 2 voturi respinge stipendiarea studentului Ioanu Mog'a, ear' cu 6 voturi contr'a 1 primesce a se conferi stipendiulu din cestiune tinerului propusu la locul alu II-lea, adeca studentelui de clas'a III gimnasiala, Iosifu Schiopulu.

Nr. 52. Cererea sodalului tipografu, Nicolau Juganariu, din Brasiovu, pentru unu ajutoriu, spre a putea cerceta expositiunea din Parisu, si a putea face si alte caletorii in scopulu perfectionarii sale (Ex. Nr. 128/1889).

— Nu se póte considerá, nedispunendu Associatiunea de mijlóce menite spre scopuri de soiulu aretatu in numit'a cerere.

Nr. 53. In conformitate cu conclusulu comitetului de dto 17 Aprilie a. c. pt. prot. 36 secretariulu presenta unu proiectu de concursu, relativu la distribuirea celor 10 stipendii, create din sum'a de 500 fl. daruita de institutul de creditu si economii „Albin'a“.

— Concursulu se stabileste in textulu, ce se alatura la acestu procesu verbalu.

Nr. 54. Directiunea dela scól'a civila de fete a Associatiunei substerne protocolulu luat in conferinti'a corpului didacticu dela numit'a scóla, țnuta la 1 Iunie n. a. c. (Ex. Nr. 132/1889).

— Spre sciintia, cu aceea, ca se incuviintiéza terminulu examenelor publice pe 27 si 28 Iunie a. c. eara incheierea solemnă a anului scol. pe 29 Iunie a. c., precum si tiparirea programei pe anulu scol. 1888/9. Programulu examenelor se aclude la acestu protocolu.

Nr. 55. Se presenteadia rugarea dlui Nicolau Toganu, cooperatoru gr. cath. si catechetu alu scólei civile de fete a Associatiunei, pentru a 'i se asemna oare-care remuneratiune din cass'a Associatiunei pentru servitiile de catechetu. (Ex. Nr. 316/1888.

— Comitetulu recunósce indreptatirea cererei si regreta, că din considerare la referintiele materiale ale Associatiunei, 'i este peste putintia a o implini; va intreveni inse la Préveneratulu Consistoriu metropolitanu din Blasiu, cá Préveneratu acelasi se'i asemneze o remuneratiune corespundietóre servitiiloru, ce le face.

Nr. 56. Au intratu la comitetu taxe de membrii dela: Porcius Florianu, cav. in Rodn'a vechie 5 fl. pro 1889; Dr. Moisiu Constantinu in Naseudu pro 1889 2 fl. 50 cr.; Cosbucu Leon in Lesiu 5 fl. pro 1888; si Poruti Ioanu, in Buda-pesta 5 fl. pro 1889.

— Spre sciintia.

Sibiiu, d. u. s.

George Baritiu m. p.,
presiedinte.

Dr. I. Crisianu m. p.,
secretariu II.

Verificarea acestui procesu verbalu se increde d-loru: Zacharia Boiu, Ios. St. Siulutiu, Ioanu Popescu.

S'a verificatu. Sibiiu in 4 Iunie 1889.

I. St. Siulutiu m. p.

I. Popescu m. p.

Z. Boiu m. p.

Program'a examenelor.

Relativu la țnerea examenelor corpulu didacticu decide:

in 27 Iunii.

8—9 Religi'a clas'a I. II. III. IV.

9—10 Limb'a romana clas'a I. IV.

10—11¹/₄ Limb'a maghiara clas'a I. III.

11¹/₄—12 Fisie'a clas'a IV.

dupa amédi.

3¹/₂—4 Higien'a clas'a IV.

4—5 Germán'a clas'a II. III.

5—6 Limb'a franceza cu tóte elevele.

in 28 Iunii.

inainte de amédi:

8—8³/₄ Geografi'a clas'a I.

8³/₄—9¹/₂ Geografi'a clas'a II.

9¹/₂—10¹/₂ Chemi'a clas'a III.

10³/₄—12 Istori'a patriei clas'a IV.

dupa amédi:

3¹/₂—4¹/₄ Aritmetic'a clas'a II.

4¹/₄—4³/₄ Economi'a domestica clas'a III.

4³/₄—6 Music'a instrumentala.

6—6¹/₂ Declamatiuni si cãntari;

in 29 Iunii.

Incheierea anului scolasticu la 10 óre inainte de amédi.

Bibliografia mai noua.

— Analele Academiei Romane. Seri'a II. Tom. X. 1887—1888 partea administrativa si desbaterile. Bucuresti, tipografi'a academiilor romane (Laboratorii Romani). Strad'a Coltiei Nr. 42 1889, 359 pag. Pretiulu 4 lei.

— Psaltirea Scheiana (1482) MSS. 449 B. A. R. Publicata de prof. I. Bianu, bibliotecarul Academiei Romane. Tomulu I. textulu in facsimile si transcriere, cu variantele din Coresi (1577). Editiunea Academiei Romane. Bucuresti, tipografi'a Carol Göbl, strad'a Dómnei Nr. 14 1889, 536 pagine.

— Istori'a Mitropoliei Moldaviei si Sucevei si a Catedralei mitropolitane din Iasi de Constantinu Erbicénu, prof. la facultatea de teologia a Universitatii din Bucuresti, urmata de o serie de documente, de facsimile si de portrete privitoare la Istori'a Nationala si Bisericeasca a Romanilor, publicatiune facuta de ministerulu cultelor si alu instructiunii publice cu ocazi'a sântirei Catedralei din Iasi, in diu'a de 23 Aprilie 1887. Bucuresti, formatu folio, tipografi'a cartiloru bisericesci 1888, 548+LV. pag.

— Documente pentru limba si istoria. Culese si publicate de Dr. Ilarionu Puscariu, archimandritu, deputatu congresualu si dietalu, asesoru consistorialu referentu, membru reprezentantiei comitatului Sibiiu, membru reprezentantiei cetatii Sibiiu, membru pe viatia alu Asociatiunii transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporulu romanu, membru comitetulu centralu si directorulu despartimentulu I. alu aceleiasi Asociatiunii etc. Tom. I. Sibiiu, tipariulu tipografiei archidiececane 1889, 397. pag. Pretiulu 2 fl. 50 cr.

— Protocolulu congresulu nationalu bisericescu ordinariu, alu metropoliei romanilor gr. or. din Ungari'a si Transilvani'a, intrunitu in Sibiiu, la 1/13 Oct. 1888. Pretiulu 60 cr. Sibiiu, editiunea metropoliei, 1889.

— Catechese, pentru pruncii scolari din scólele elementare populare, dupa Georgiu Mey, preotu in Schwörzkirch din dieces'a de Rottenburgu, de Titu Budu, parochu gr. cat. in Satu-Siugatagu, protopopulu district. Mar'a, adm. vicariulu alu Maramuresiului, asesoru consist., v.-presidele asociatiunii pentru cultur'a poporulu romanu din Maramuresiu, presidele reuniunii invetiatoriloru gr. cat. din Sighetulu-Maramuresiului etc. Editiunea II. Gherl'a, proprietatea si editur'a „Cancelariei Negrutiu“, 1889. Pretiulu 1 fl.

— Manualu de introducere in sântele cărti ale Testamentulu vechiu, compusu de Isidoru de Oniciulu, profesoru p. o. la facultatea teologica a universitatii c. r. Francisco-Iosefine. Pretiulu pentru Austr'o-Ungari'a 4 fl. v. a. Pentru Romani'a 10 lei, in care este numeratu si portulu postal. Cernauti, editur'a autorulu, tipografi'a arhiepiscopala, 1889.

— Viati'a si traiulu sfintiei sale parintelui nostru Nifonu patriarhulu Tiarigradului, care au stralucitu intre multe patimi si ispite in Tiarigradu si in tiar'a Muntenesca, scrisa de Chir Gavriilu Protulu, adeca mai marele Sfetagorei. Si acum publicatu pentru intaia óra de inaltu prea sfintitulu Mitropolitu alu Moldaviei si Sucevei, Exarchu Plaiuriloru, domnu, domnu Iosifu Naniescu dupa manuscrutul vechiu, apartinendu bibliotecei inaltu preasfintiei sale, scrisu de Ioanu Ieromonah la Bistriti'a la anii dela Adamu 7191, ear dela nascerea lui Christosu 1682; pe care manuscrutu si acésta dupla editie tiparita, Inaltu preasfinti'a Sa le aféroseste Academiei Romane din Bucuresti. S'a corectatu la tipariu de Constantinu Erbicénu, profes. Bucuresti, tipografi'a cartiloru bisericesci, 1888.

— Partidulu nationalu liberalu dela 1876 pana la 1888, de Dimitrie D. A. Sturdz'a, cu doue anexe, cuprindiendu manifestele partidulu din 8 Maiu si 11 Septembrie 1888. Bucuresti, tipografi'a Carol Göbl, strada Dómnei Nr. 14. 1888.

— Olteni'a sub ocupatiunea austriaca (1717 pana la 1739), studiu istoricu de O. Lugosianu. Bucuresti, tipografi'a Carolu Göbl, Strad'a Dómnei Nr. 14. 1889.

— Bibliografii politice ale ómeniloru miscarei nationali din Munteni'a la 1848 de Gr. Zossima editi'a II-a. Pretiulu 25 bani. Bucuresti, tipografi'a N. Miulescu, calea Victoriei Nr. 32. 1884.

— Helveti'a si Wilhelm Tell, de Dr. A. P. Alexi. Brasiovu, tipografi'a Alexi, 1889.

— Biuroulu geologicu in fati'a opiniunii publice, de Gregoriu Stefanescu, profesoru de geologia, membru delegatu de congresulu geologicu pentru Romani'a, in comisiunea internationala pentru unificarea nomenclaturei geologice. Bucuresti, stabilimentulu graficu Socecu & Teclu, strad'a Berzi Nr. 96 1889.

— Lucrulu in scóla, I. Incercari si propuneri, compuse de G. Moianu, invetiatoru la scóla centrala de fete in Brasiovu; premiatu cu medalie de auru pentru lucrari industriale la espositi'a cooperativa din Craiova, 1887. Brasiovu, Editur'a autorulu, tipariulu tipografiei archidiececane in Sibiiu, 1889.

— A dou'a carte de cetire, pentru copiii si copilele din anulu alu 2-lea de scóla, intocmita de mai multi prietini ai scólei. Brasiovu, editur'a libreriei Nicolae Ciurcu, 1889.

— Epistola pastorală, cátra clerulu si poporulu din archidiecec'a latina de Bucuresti, cu ocaziunea páresimiloru din anulu de gratia 1889. Bucuresti, tipografi'a Thiel & Weiss, strad'a Dómnei Nr. 15. MDCCCLXXXIX.

— Memoriu, despre starea preotiloru din Romani'a, si despre positiunea loru morala si materiala de P. S. S. Melchisedecu episcopulu Romanulu. Bucuresti, tipografi'a cartiloru bisericesci, 1888.

— Viati'a si minunile cuvioasei maicei nóstre Paraschevei, cei noue si istoriculu sfintelorui ei móste, de preasántitulu Melchisedecu Episcopulu Romanulu. Bucuresti, tipografi'a cartiloru bisericesci, 1889.

— Estrasu din Buletinulu societatiei de medici si naturalisti din Iasi. Analis'a apelor minerala dela térgulu Némtiului, de Petru Poni, profesoru la facultatea de sciintie din Iasi. Iasi, tipografi'a Nationala, strad'a Alexandri Nr. 11. 1889.

— Estrasu din Buletinulu societatiei de medici si naturalisti din Iasi. Analis'a apelor minerala dela Tazlau si Baiceni (Romani'a) de Petru Poni, profesoru la universitatea din Iasi. Iasi, tipografi'a nationala, strad'a Alexandri Nr. 11. 1888.

Se mai afla de vendiare si se pot afla prin librari'a Wilh. Krafft in Sibiiu cu pretiuri fixe:

(Urmare din Nr. 9—10).

- Barcianu, Dr. D. P., Elemente de istori'a naturala, pentru scólele populare, in 3 cursuri ilustr. Cursulu I. —.50, cursulu II. bros. —.60
 Baritiu G., Catechismulu calvinescu, impusu clerulu si poporulu rom. sub domni'a lui Georgiu Rakoczy I. si II. „ —.80
 — Dictionariu ungurescu-romanescu, leg. 3.50 „ 3.—
 — Istori'a regimentulu II rom. granit. „ —.60

Premiulu de doi galbini in auru se va transpune in totu anulu in Februaru la biroulu Asociatiunei transilvane, care nu'si va pregeta de a'lu lua pana la distribuire in grij'a sa.

Bine se fia intielesu, ca numai diverse porturi sau costume din Transilvania potu intra in acesta frumoasa concurentia, ca inse acelea porturi cu variatiunile lor se afla laite din vechime din districtulu Hatiegu si Caransebesiu, de pre la Sibiu si Blasiu pana in muntii apuseni, de pre Ternave pana pe Somesiuri si Cristuri.
Red.

Prospectu.

In propri'a editiune a auctorului si in comisiune la W. Krafft in Sibiu au aparutu:

Parti alese din *Istoria Transilvaniei* pre doue sute de ani din urma. Volumulu I. dupa introductiune si cateva schitie biografice coprinde o lunga serie de evenimente dintre anulu 1683 pana in predilele catastrofeloru din 1848 si unu suplementu cu 44 documente, de Georgie Baritiu.

In 50 de cole tiparite formatu 8° mare; testulu cu litere cicero nerarite, notele si documentele cu litere garmondu si petitu.

Pretulu unui exemplariu legatu usioru (brosiatu) este 4 fl. 50 cr. v. a., legatu frumosu in pensa 5 fl. v. a.

Cu scopu de a scote celu puçinu una parte din spele considerabili avute pana acum, a si da catu mai curendu la tipariu alu II-lea volumu din acestu opu, auctorulu si-a rezervatu a ficsa unu *pretiu numai de 4 fl. 20 cr. inclusive trimiterea franco* pentru toti lectorii cati voru binevoi a prenumera la elu deadreptulu *pana la 1 Augustu c. n.*

Dela 5 sau mai multe exemplarie platite dintru odata se da 10% rabatu.

Comandele si plat'a se potu face mai usioru si mai siguru prin asemnatiuni (mandate) postali, dupa care expeditiunea exemplarielor urmédia cu tota precisiunea, numai adresele se fia scrise limpede, era locuinti'a dupa impregiurari, chiaru si in cate doue limbi ale patriei.

In comande se fia anumita curatu: legatura usiora, sau tare si eleganta.

Dupa 1 Augustu a. c. cartea va trece in comisiune si se va putea comanda numai la librari cu pretiu de 4 fl. 50 cr. brosiata si 5 fl. legata, inse nefrancata.

Sibiu, 5 Iuniu n. 1889.

Ad Nr. 131/1889.

Concursu.

In conformitate cu conclusulu de dto 17 Aprilie a. c. Nr. 109 Nr. prot. 34 comitetulu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu primindu dela Onorat'a directiune a institutului de creditu si economii „Albin'a“ sum'a de 500 fl. v. a. votata de adunarea actionariloru numitului institutu dela 29 Martie a. c. cu sco-

pulu crearei de 10 stipendii a 50 fl. v. a. pe anulu scolariu 1889/90 pentru acele copile de parinti mai seraci, care voru fi primite in internatulu institutului Asociatiunei, pentru conferirea acestoru stipendii prin acesta se escrie concursu.

Cererile au a se inainta comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu pana 1 Augustu 1889 n. Cererile intrate mai tardiu nu se voru considera.

La cereri se se acluda urmatoarele documente:

- a) carte de botezu in originalu sau in copia legalisata;
- b) testimoniulu scolasticu de pe semestrulu II alu anului scolasticu 1888/9;
- c) atestatu despre conditiunea si starea materiala a parintiloru.

Din siedinti'a comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu finuta in Sibiu la 1 Iuniu 1889.

Post'a Redactiunei.

Unu cineva pseudonimu, „Tudor Vladimirescu“ din Bucuresci s'a revoltatu asupra notei nostre din Nr. 10 pag. 73 relative la aristocrati'a feudala.

Bietulu omu nu scie nici se dea definitiune cuventului Aristocrati'a si cu atatu mai puçinu se distinga intre aristocrati'a feudala si intre ceealalta aristocrati'a patriciana, care se formédia pe cale firésca la tote poporale, din sinulu loru si in cele mai multe casuri cu voi'a loru, pe cand aristocrati'a feudala privilegiata, esclusiva, a fostu pana in véculu nostru o creatiune a capeteloru incoronate, ca vasala a acestora, sustinuta pe vécuri inainte cu ajutoriulu legiloru de aviticitate asia, in catu anume dreptulu de proprietate la pamentu se'lu aiba numai feudalii si totu numai ei se fia singuri legislatori si singuri se aiba dreptu de a purta arme, era poporulu se stea in genunchi si cu capulu descoperitu inaintea loru, precum a fost chiaru si in Franci'a pana la 1790, era aici in tierile coronei unguresci pana in a. 1848 nici-unu omu din poporu nu ar fi cutediatu se treca pe de inaintea curtii domnesci cu caciu'a pe capu fara periculu de a i se mesura 25 de betie la spete.

Preste tote acestea multime de aristocrati feudali avea si alte doue drepturi terribile paganesci: Jus gladii et Jus primae noctis.

S'a incercatu si in tierile romanesci uneori infintiarea feudalismului, dara nici-odata nu a reusitu.

In catu pentru Tudor Vladimirescu, apoi elu a fostu acela, care in 1821 a trasu dela Cotroceni cu tunulu dreptu in sal'a dela Mitropolia, in care se consultau boierii asupra lui, era cand a mersu si l'a intrebatu Alecu Filipescu supra-numitu Vulpe, ca pentru ce 'ia deranjatu, respunsulu seu sarcasticu a fostu: „Am voitu numai se vediu, pana la ce distantia bate tunulu acesta.“
Red.